

□ **FIKİH.** İslâm hukukunda doğumla başlayan ve ergenlik çağına kadar devam eden döneme "çocukluk", bu dönemi yaşayan kimseye de "çocuk" denir. Çocukluk, doğumdan temyiz çağına ve temyizden ergenliğe kadar olmak üzere ikiye ayrılır. Birinci dönemdeki çocuğa "gayri mümeyyiz", temyiz çağındakine de "mümeyyiz" denir. Her iki dönemdeki çocuk farklı dinî-hukukî hükümlere tâbidir.

İslâm hukuku ana rahminde teşekkül ettiği andan itibaren insanla ilgilenmekte ve hayatının her safhasına ait çeşitli hükümler koymaktadır. Çocuğun teşekkül anından itibaren dokunulmaz bir yaşama sahip olduğu genellikle kabul edilmiştir. Bu sebeple hamileliğin hangi ayında olursa olsun müdahale ile çocuğun düşürülmesi İslâm âlimlerinin çoğunluğu tarafından sakıncalı görülmüş ve buna dinî-hukukî bazı sonuçlar bağlanmıştır (bk. ÇOCUK DÜŞÜRME). Ana karnındaki çocuğun (cenin) bir yönüyle anneden bağımsız bir varlık kabul edilmesi, teşekkül anından itibaren kişiliğin ve buna bağlı olarak eksik vücûb ehliyetinin başlamasına yol açmış ve cenin için bazı hakların doğduğu hükmüne varılmıştır. Ancak bunun için ceninin sağ olarak dünyaya gelmesi şarttır (bk. CENİN). Sağ doğmakla insan hayatında yeni bir safha olan çocukluk dönemi başlamaktadır.

Çocukla onu doğuran kadın arasında tabii bir nesep ilişkisi vardır. Ancak baba ile (annenin kocası) nesep ilişkisinin kurulabilmesi için anne ile baba arasında geçerli bir evliliğin tahakkuk etmiş olması, çocuğun evlilikten en az altı ay sonra doğması ve kocanın baba olacak yaşta bulunması gerekmektedir. Bu son şartın aranması, İslâm hukukunda çocukların velileri tarafından evlendirilebilmesi sebebiyledir. Karı koca arasındaki nikâh fâsid ise nesebin sabit olabilmesi için nikâh akdinin yanı sıra ayrıca zıfâda aranmaktadır. Yine nesebi belli olmayan çocuğun belli şartlar çerçevesinde ikrar yoluyla babasına nisbeti mümkündür (bk. NESEP). Ana baba ile çocuk arasındaki bu nesep ilişkisi, karşılıklı olarak mirasçı-miras bırakan (vâris-mûris) ilişkisini doğurmakta, çocuğun ana babadan alacağı miras payı kız veya erkek oluşu yanında başka mirasçıların bulunup bulunmamasına ve bunların yakınlık derecesine göre farklılık arz etmektedir (bk. KIZ, OĞUL).

Çocuğun nafakası bizzat kendi mal varlığı ile, malı yoksa babası tarafından

karşlanır. Ancak çocuğun anne sütüyle beslendiği dönemlerde anne de Hanefî hukukçularına göre dinen, diğer hukukçulara göre ise dinen ve hukuken çocuğuna süt vermekle yükümlüdür. Anne sütünün çocuğun beslenme ve gelişmesindeki önemi, bu konudaki genel kurala istisna getirilmesini gerekli kılmıştır. Ancak Hanefîler, nafakanın mutlak olarak babanın yükümlülüğünde olduğunu göz önüne alarak çocuğun sütünün teminini de bu gruptan kabul eder ve anneyi hukuken bununla mükellef saymazlar. Bunun sonucu olarak anne çocuğunu emzirmeye zorlanamaz. Diğer mezheplerde ise annenin hukuken buna zorlanması mümkündür. Yalnız çocuğun anne sütünden başkasını kabul etmesi veya babanın sütanne tutacak malî güce sahip olmaması, yahut sütanne'nin bulunamaması halinde anne Hanefîler'e göre de hukuken çocuğunu emzirmekle yükümlüdür. Babanın çocukların nafakasını karşılama yükümlülüğü erkek çocuklar için ergenlik çağına, kız çocukları için evleninceye kadar devam eder (bk. NAFAKA).

Çocuğun bakımı, terbiyesi, mal varlığının idaresi, gerektiğinde evlendirilmesi ebeveyne ait haklar ve sorumluluklar grubuna girer. Bu hak ve sorumluluklar Batı hukukunda velâyet kurumu altında toplanmışken İslâm hukukunda iki ayrı kuruma, hidâne ve velâyete paylaştırılmıştır. Çocuğun bakımı ve terbiyesi (hidâne) evlilik devam ettiği sürece çok defa ana babanın ortaklaşa yürüttükleri bir işlev olmaktadır. Ancak evliliğin sona ermesi durumunda çocuğun bakım ve terbiyesinde belli şartlarda annenin öncelik hakkının bulunduğu kabul edilmiştir. Bu öncelik, çocuğun anne sevgisi ve şefkatiyle büyümesinin onun psikolojisine olan olumlu katkılarından ötürüdür. Hz. Peygamber kocasından ayrılan bir kadına, "Sen çocuğunun üzerinde daha fazla hak sahibisin" demiştir (*Müşned*, II, 182; Ebû Dâvûd, "Tâlâk", 35). Annenin ölümü halinde bu hak onun gerekli şartları haiz olan kız kardeşine vb. kadın akrabalarına geçer. Hidâne Hanefîler'e göre hem anne hem de çocuk için bir hak olduğundan annenin çocuğunun bakımını talep etme hakkı bulunduğu gibi kaçınma durumunda da belirli şartlarla bunu yapmaya zorlanabilir. Çocuğun hangi yaşlara kadar annenin bakımı ve gözetiminde bulunacağı meselesi cinsiyete göre değişiklik gösterir. Ummiyetle erkek çocuklar yedi dokuz, kız

çocuklar da dokuz on bir yaşına kadar annenin bakım ve gözetimi altında kalırlar. Bu yaşlardan sonra kimin gözetiminde bulunacakları meselesi yine çocuğun cinsiyetine ve ana babanın konumuna göre farklılık arz etmektedir (bk. HİDÂNE). Çocuğa ait malların idaresiyle evlenme gibi şahıs varlığıyla ilgili önemli kararların alınmasında ise öncelik babaya, baba sağ değilse baba tarafından dededen başlamak üzere babanın erkek akrabalarına verilmiştir (bk. VELÂYET).

Gayri Mümeyyiz Çocuk. Doğumla birlikte tam bir kişilik kazanan ve buna bağlı olarak zimmete ve vücûb ehliyetine sahip bulunan çocuk her türlü hak ve borca ehil hale gelir. Satım, miras, vasiyet, hibe vb. yollarla intikal eden her türlü hakkı iktisap edebildiği gibi kendisi için yapılabilen hukukî işlemlerden doğan, ayrıca usul ve akrabalık nafakası gibi sosyal yardımlaşmanın gereği olan ve doğrudan İslâm hukukundan (kanundan) kaynaklanan, haksız fiillerin sonucunda meydana gelen borçlara da muhatap olur. Çocuk öşür vb. vergileri ödemekle de mükelleftir. Çocuğun mallarından zekât verilip verilmeyeceği hususu ise tartışmalıdır. Hanefîler'in dışındaki mezheplere göre diğer vergiler gibi zekât da çocuğun mal varlığını ilgilendirmekte, dolayısıyla bu mallar için zekât verilmesi gerekmektedir. Hanefî hukukçuları ise vergi yönü bulunmakla birlikte zekâtta ibadet unsurunun ağır bastığını kabul ederek ibadet yükümlülüğü bulunmayan çocuğun malları için zekâtı da gerekli görmezler. Sadaka-i fitra gelince, Hanefîler zekâtın aksine çocuğun malından sadaka-i fitrı verilmesi gerektiğini kabul ederler. Hatta çocuğun mal varlığı yoksa sadaka-i fitrı babası veya nafaka ile yükümlü olan kimse tarafından ödenir. Bir başka malî ibadet olan kurban konusunda da Hanefî mezhebindeki hâkim görüş, çocuğun malından kurban kesmenin vâcip olmadığı şeklindedir.

Hak ve borç doğurucu hukukî işlemler gayri mümeyyiz çocuklar adına kanunî temsilcisi tarafından yapılır. Çocuk, temyiz gücüne sahip bulunmadığı bu dönemde bağış kabulü gibi tamamen lehine olan hukukî işlemleri yapamadığı gibi kanunî temsilcisi tarafından satın alınan bir malı teslim alması vb. tasarruf muamelelerinde de bulunamaz. Bu sebeple çocuğa yapılan teslimin hukukî bir sonucu yoktur; malın telef olması durumunda tazmin sorumluluğu satıcındır. Yine bu dönemde çocuk, malî yö-

ÇOCUK

nü ağır basan ve bu sebeple bazı mezheplerce yapılması gerekli görülenlerin dışındaki ibadetlerle de mükellef değildir. Yapmış olduğu ibadetler ileride bu konuda doğabilecek bir yükümlülüğün kendisini kurtarmaz.

Gayri mümeyyiz çocuğun cezaî ehliyeti yoktur. Bunun sonucu olarak had ve kısası gerektiren bir suç işlemesi halinde cezalandırılmaz. Ancak kişi hakkının ihlâli söz konusu olduğunda çocuk doğacak malî sorumluluktan kurtulamaz. Meselâ kısası gerektiren bir suç işlerse kısas cezası diyetle dönüşür, bu diyeti de çocuğun âkile'si öder. Yine hırsızlık yapması halinde çocuğa had cezası verilemezse de çaldığı mal iade edilir, malı telef etmişse tazmin sorumluluğu vardır. Öte yandan bir kimsenin malını itlâf etmesi gibi doğrudan (mübâşeret) haksız fiillerinden doğan zararlar bizzat çocuğun mal varlığından ödenir. Zira tazmin sorumluluğu eda ehliyetine değil vücûb ehliyetine dayanır. Bu çağdaki çocuğun ta'zîri gerektiren suçlarda da cezaî bir sorumluluğu bulunmamaktadır.

Mümeyyiz Çocuk. Temyiz çağı çocuğun iyi ile kötüyü, kâr ile zarar ayırdığı bir dönemdir. Bu çağın başlangıcı olarak genellikle yedi yaş kabul edilir. Hz. Peygamber'in, çocukların yedi yaşında namaz kılmaya alıştırmalarına yönelik hadisi (Tirmizî, "Mevâkıit", 182), çocuğun ancak bu yaştan itibaren yaptığı işin sonuçlarını idrak etmeye başladığını göstermesi bakımından dikkat çekicidir. Temyiz gücünün teşekkülünde insan ve çevre faktörü de önem arzettiğinden bu çağın başlangıcı çocukta çocuğa farklılık gösterebilir. Temyiz çağından itibaren çocuğun tâbi olduğu dinî-hukukî hükümler öncekinden kısmen farklıdır.

Ebû Hanîfe ile Muhammed'e göre mümeyyiz çocuğun müslüman olması da dinden çıkması da (irtidat) geçerlidir. Ebû Yûsuf'a göre lehte bir davranış olan İslâmiyet'i benimsemesi muteberdir, ancak irtidadı aleyhte olduğu için geçerli sayılmaz. Şâfiîler'e ve diğer mezheplerdeki hâkim görüşe göre ise dinî emirlerle mükellef olmayan mümeyyiz çocuğun müslüman olmasına da dinden çıkması da itibar edilmez. Çocuk bulûğa kadar ebeveyninin dinine tâbidir, bunlardan birisinin müslüman olması durumunda çocuk da ona bağlı olarak müslüman kabul edilir. Mümeyyiz çocuk namaz ve oruç gibi ibadetlerle mükellef değildir. Fakat eğitim amacıyla temyiz çağından itibaren

ren ibadete teşvik edilir. Önceki dönemden farklı olarak temyiz gücüne sahip bulunması sebebiyle bu dönemde yapmış olduğu ibadetler geçerlidir. Ancak bulûğdan önce yaptığı hac ibadeti nâfile yerine geçer; bununla hac farızasını ifa etmiş sayılmaz.

Eda ehliyeti bakımından mümeyyiz çocuk eksik ehliyetlidir. Bu konuda onu ilgilendiren hukukî işlemler üçe ayrılır. 1. Lehine olan işlemler. Bağış kabulü gibi sadece mal varlığında artmaya yol açan işlemleri mümeyyiz çocuk kimseye danışmadan yapabilir. 2. Aleyhine olan işlemler. Vakıf kurmak, kefil olmak gibi mal varlığında azalmaya yol açan işlemleri hiçbir şekilde yapamaz. Bu tür işlemleri veli veya vasînin de yapma yetkisi bulunmadığından bunlara izin veya icâzet vermesi mümkün değildir. Hayır işlerine yönelik olarak vasiyet yapması ise tartışmalıdır. Şâfiî ve Mâlikî fakihlerine göre vasiyet ölümden sonra hüküm doğuracağından çocuğun sağlığında mal varlığında bir azalmaya yol açmaz. Bu sebeple mümeyyiz çocuğun hayır işlerine yönelik vasiyeti geçerlidir, Hanefîler'e göre ise geçerli değildir; zira vasiyetin çocuğun mirasçılarına zararı vardır. Herhangi bir dinî emir ve yasakla mükellef olmadığı için günah işlemeyen, bu sebeple de hayır yapmaya ihtiyacı bulunmayan çocuğun vasiyetini geçerli kılmak için bir sebep yoktur. Çağdaş hukukçulardan Mustafa Ahmed ez-Zerkâ, Hanefî mezhebindeki genel prensipler ışığında mümeyyiz çocuğun vasiyetinin geçersiz (bâtıl) değil mirasçılarının icâzetine bağlı (mekuf) olması gerektiği kanaatindedir. Çünkü bu mezhepte, vasiyetin mirasçılara zarar verdiği durumlarda kural vasiyetin geçersiz olması değil mirasçılarının icâzetine bağlı olmasıdır (*el-Fıkhü'l-İslâmî*, II, 765-766). 3. Lehine ve aleyhine olma ihtimali bulunan işlemler. Mümeyyiz çocuk satım, kira gibi lehine de aleyhine de olması muhtemel hukukî işlemleri, Hanefî ve Mâlikîler'e göre kanunî temsilcisinin ya önceden izin veya sonradan icâzet vermesiyle yapılabilir. Hanbelîler'e göre ise bu işlemlerin geçerli olması için mümeyyiz çocuğa önceden kanunî temsilcinin izin vermesi gerekir; sonradan verilen icâzetle bu tür işlemlerin yapılması mümkün değildir. Şâfiîler'de kural olarak velinin yapabildiği işlemleri mümeyyiz çocuk yapamaz. Çocuğun vasiyetinin geçerli olması, bu işlemin veli veya vasî tarafından yapılamaması sebebiyledir.

Hanefîler'e göre hukukî işlemleri yapabilmesi için çocuğa önceden izin verilmesi durumunda gabn-i fâhişin bulunması bu işlemlerin sonucunu etkilemez. Ancak bu gabn-i fâhiş, karşı tarafın mümeyyiz çocuğu aldatması (tağrîr) sonucu olmamalıdır. Mezhepte hâkim olan bu görüş Ebû Hanîfe'ye aittir. Ebû Yûsuf ve Muhammed'e göre ise söz konusu hukukî işlemin geçerli olabilmesi için gabn-i fâhişin bulunmaması şarttır. Önceden izin verilmeyip sonradan icâzet verilmesi halinde, her üç hukukçuya göre de hukukî işlemde gabn-i fâhiş bulunmamalıdır. Hanefîler'e göre iznin genel olması gerekir. Belli kişilerle veya belli ticarî işlerle sınırlı bulunması mümkün değildir. Çünkü izin kısıtlılığın düşürülmesi işlemi olup sınırlandırmayı kabul etmez. Ancak veli veya vasî iznini bütün olarak geri alabilir. Diğer mezheplerde ve özellikle Hanbelîler'de iznin sınırlandırılması mümkündür; mümeyyiz çocuk bu durumda belirtilen sınırlar içinde hukukî işlemleri yapma ehliyetine sahiptir. Velinin çocuğu belli bir malı almak üzere göndermesini de izin saymak gerekir. Nikâh akdi de Hanefîler'e göre lehte ve aleyhte olması ihtimali bulunan işlemler grubuna girer. Ancak mümeyyiz çocuk evleneceği kadın için misli mehirinden fazlasını ödeyemez veya ödenmesini taahhüt edemez; misli mehirinden artan kısım bağış niteliği taşır ve çocuğun aleyhine olan bâtıl işlemler grubunda yer alır. Velisinin izin veya icâzetiyle de olsa evlenme ehliyetine sahip bulunan mümeyyiz çocuk, tamamen aleyhinde bir işlem olarak kabul edildiği için bulûğa kadar karısını boşayamaz. Velisi de onun adına bu işlemi yapamaz.

Mümeyyiz çocuğun kendi adına yapacağı hukukî işlemler bakımından sahip olduğu eda ehliyeti kendisinin korunması amacıyla sınırlı kabul edilmişse de Hanefîler'e göre diğer bir şahsın vekili olarak yapabileceği hukukî işlem yetkisi sınırsızdır (*Mecelle*, md. 1458). Çünkü vekâlet ilişkisi çerçevesinde yapacağı hukukî işlemlerin leh ve aleyhteki sonuçları kendisi için değil müvekkili için doğmaktadır. Bu tür işlemler tecrübe kazandırdığından çocuk için faydalı kabul edilmiştir. Diğer mezheplere göre ise mümeyyiz çocuk kendi adına yapamadığı hukukî işlemleri başkasının vekili olarak da yapamaz.

Mümeyyiz çocuğun cezaî sorumluluğu esas olarak gayri mümeyyiz çocuğun sorumluluğu gibidir. Hz. Peygamber'in

ergenlik çağına gelinceye kadar çocuk-tan sorumluluğun kaldırıldığını ifade eden hadisi (Ebû Dâvûd, "Hudûd", 17) konunun mesnedini teşkil etmektedir. Bu sebeple had ve kısas gerektiren suç-ların mümeyyiz çocuk tarafından işlen-mesi durumunda suçluya bu suçlar için terettüp eden ceza verilmez ancak ge-rek had ve kısas gerekse ta'zîr grubu-na giren suçlardan birisini işlemesi du-rumunda uygun ıslah edici müeyyidele-rin uygulanması mümkündür. Ayrıca gay-ri mümeyyiz çocukta olduğu gibi şahıs haklarının ihlâl edildiği suçlarda diyet veya çalınan malın iade ve tazmini gibi malî sorumluluk söz konusudur. Şâfiî-ler, gayri mümeyyiz çocuktan farklı ola-rak mümeyyiz çocuğun diyetinin âkilesi tarafından değil bizzat kendisi tarafın-dan ödenmesini gerekli görürler.

Çocukluk çağı ibadetler, ceza ve aile hukuku bakımından bulûğla sona er-mekte ve ergen kimse tam ehliyet ka-zanmaktaysa da malî yönü bulunan hu-kukî işlemler açısından sadece bulûğ ye-terli görülmemekte, onunla birlikte re-şid olma niteliği de aranmaktadır. Bulûğ çağına gelmiş fakat reşid olmamış kim-seler malî işlemler bakımından müme-yyiz küçükler gibi yine eksik ehliyetli kal-maya devam ederler (bk. RÜŞD; SEFEH).

BİBLİYOGRAFYA :

Müsned, II, 182; Ebû Dâvûd, "Talâk", 35, "Hudûd", 17; Tirmizî, "Mevâkî", 182; İbn Rüşd, *Bidâyetü'l-müctehid*, tür.yer.; Üsrüşenî, *Câmi'u aḥkâmî's-şîğâr* (Bedreddin Simâvî, *Câmi'u'l-fuṣūleyn* ile birlikte), Kahire 1300, I-II; Mecelle, md. 852, 853, 966, 967, 1458; Kadri Paşa, *el-Aḥvâlü's-şahsiyye*, Beyrut 1987-88, md. 483; Subhî Mahmesânî, *en-Nazarîyyetü'l-âmmeh li'l-mücebât ve'l-ukûd*, Beyrut 1948, II, 104-107; a.mlf., *el-Mebâdî'ü's-şer'îyye*, Beyrut 1981, s. 84; Muhammed Ebû Zehre, *el-Aḥvâlü's-şahsiyye*, Kahire, ts. (Dârü'l-Fikri'l-Arabî), s. 386-415; a.mlf., *Uṣûlû'l-fıkh*, Kahire, ts. (Dârü'l-Fikri'l-Arabî), s. 263-268; a.mlf., *el-Cerîme*, Kahire, ts. (Dârü'l-Fikri'l-Arabî), s. 437-444; Zerkâ, *el-Fıkhü'l-İslâmî*, II, 751-776; Veh-be ez-Zühaylî, *el-Fıkhü'l-İslâmî ft üslûbihi'l-cedîd*, Dimaşk 1405/1985, IV, 123-127; V, 417-437; VII, 82-84; Abdülkerîm Zeydan, *el-Medḥal*, Bağdad 1402/1982, s. 314; a.mlf., *el-Vecîz ft üṣûlû'l-fıkh*, Bağdad 1405/1985, s. 94-99; Seyyid Sâbık, *Fıkhü's-sünne*, Kahire, ts. (Mektebetü Dâri't-Türâs), II, 288-301; M. Akif Aydın, *İslâm Osmanlı Aile Hukuku*, İstanbul 1985, s. 51-56; Zekiyyüddin Şâban, *İslâm Hu-kuk İlminin Esasları* (trc. İbrahim Kâfi Dön-mez), Ankara 1990, s. 250-252; Orhan Çeker, *İslâm Hukukunda Çocuk*, İstanbul 1990, tür.yer.; Toufy Fahd — Muhammad Hammoudi, "L'Enfant dans le Droit Islamique", *Recueils de la Société Jean Bodin pour l'Histoire Comparative des Institutions*, XXXV, Bruxelles 1975, s. 287-346.

M. AKİF AYDIN

ÇOCUK DÜŞÜRME

Çok eski dönemlerden itibaren çeşitli toplumlarda sık sık karşılaşılan, dinî, hu-kukî ve ahlakî yönü üzerinde önemle du-rulan bu sosyal olgu klasik fıkıh kitap-larında ıskât-ı cenîn, modern Arapça'da ichâd tabirleriyle karşılanmaktadır.

Tarih boyunca çocuklara karşı takını-lan tavır muhtelif toplumlarda farklı gö-rünümler arz etmiştir. Çocukların çeşitli vesilelerle kurban edilmesi Ken'ânîler'-den Grekler'e, Hintliler'den Çinliler'e ka-dar birçok toplumda yaygın bir gelenek halini almakla birlikte genellikle dinler ana karnındaki çocuğun düşürülmesini yasaklamışlardır. Hinduizm'de çocuk dü-şürme yasaktır, böyle bir fiili işleyen ka-dın bulunduğu kastın dışına atılır. Hin-duizm'in kutsal kitaplarından Atharva-veda'ya göre çocuk düşürmekten daha büyük günah yoktur. Budizm ve Zerdüş-tîlik'te de çocuk düşürmek yasaktır. Bu-na karşılık eski Yunan'da aile fertlerinin sayısını sınırlandırmak için çocuk düşü-rüldüğü gibi doğan çocukların öldürül-mesi de söz konusuydu. Aristo, sakat doğma ihtimali karşısında ceninin canlı hale gelmeden önce düşürülmesini tav-siye etmiştir.

Yahudi kutsal kitabında evlilik ve ço-ğalma emredilmiş (Tekvîn, 1/28), bu se-beple çok kadınla evlilik, kısır eşin bo-şanması ve câriyelik meşrû sayılmış, do-layısıyla çocuk düşürme de yasaklanmı-şır. Ahd-i Atîk'e göre bir kimse ana kar-nındaki çocuğun düşmesine sebep olur-sa kocanın belirleyeceği bir meblağı öde-mek mecburiyetindedir. Bu olay kadının ölümüne yol açmışsa ölüme ölümle kar-şılık verilecektir (Çıkış, 21/22-23). Yahu-di tarihçisi Josephus'a göre çarpma so-nucu rahimdeki çocuğunun düşmesine sebebiyet veren kimseye, biri nüfusun azalmasına karşılık olarak, diğeri de za-rarın telâfisi için, kadının kocasına veril-mek üzere iki kat para cezası tertip edi-lir (EJd, II, 99). Yine Josephus'a göre şe-riat (Tevrat) bütün çocukların doğması-nı emreder ve kadının çocuğunu düşür-mesini veya tohumu imha etmesini ya-saklar. Bunu yapan kadın, çocuğunun ölümüne ve aileden birinin eksilmesine sebep olduğu için cânidir. Annenin ha-yatı için tehlike söz konusu olduğu tak-dirde gebeliğin ilk zamanlarında çocu-ğun düşürülmesine izin verilmekte, fa-kat cenin belli bir şekil almışsa kadının hayatını tehlikeye düşürse bile buna izin

verilmemektedir. Bazı din bilginleri, bu sonuncu durumda çocuk düşürmenin meşrû olduğunu kabul etmektedirler. İsrail Devleti'nin kanunlarına göre çocuk düşürmek suçtur ve hapisle cezalandı-rılır (EJd, II, 100-101).

Evliliğin temel hedefini nesli çoğalt-mak olarak telakki etmeyen Ahd-i Ce-dîd'de çocuk düşürmeyi yasaklayan bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak Hırıs-tiyanlık'ta da çocuk düşürmek büyük günah kabul edilmiştir. Hristiyan gele-neğine göre Tanrı varlıkları belirli bir sü-re için yaratmıştır ve her hayat sahibi için fizikî ölümü mukadder kılmışsa da asıl hedef hayatın devam ettirilmesidir. Aslında ölüm insanlar arasına şeytanın arzusuyla ve günah vasıtasıyla girmiştir. Bu sebeple ölümü yenmeye çalışma-lıdır. Çünkü "Tanrı ölülerin değil dirile-rin Tanrı'sıdır" (Matta, 22/32). Kilise ge-leneğinde insan hayatının önemi üzerin-de durulmuş, başlangıçtan itibaren bütün safhalarında korunması gerektiği vurgulanmış, bu konuda evlât katlinin yaygın olduğu Grek-Roma dünyasının âdetlerine karşı çıkmıştır. I. yüzyılın so-nunda kaleme alınan anonim "Didache" adlı eserde, "Rahmin ürünü düşürmek suretiyle öldürmeyecek, doğmuş çocu-ğu da telef etmeyeceksin" denilmektedir. II. yüzyılda yaşamış Grek kilise ba-balarından Athenagoras, hristiyanların çocuklarını düşürmek için ilâç kullanan kadınları cânî kabul ettiklerini bildire-rek ana karnındakiler de dahil olmak üzere çocuk katillerini kınamaktadır. Ki-lise tarihi boyunca kilise babaları, kilise bilginleri aynı doktrini savunmuşlardır. Cenine ruhun verilmiş anyıla ilgili tartış-malar bile çocuk düşürmenin gayri meş-rûluğunda bir tereddüte sebep olmamış-tır. Ortaçağ'da, cenine ilk haftalardan sonra ruh verildiği kanaati yaygın olma-sına rağmen ilk günlerdeki çocuk düşür-menin de büyük suç olduğunda şüphe edilmemiştir. I. Mayence Konsili, çocuk düşürme ile ilgili olarak daha önceki kon-sillerin verdiği cezaları aynen benimse-miş ve çocuğunu düşüren kadına en ağır cezayı tertip etmiştir. Gratien genelge-sinde (1140), "Hamile kaldığı çocuğu dü-şürme yoluyla telef eden cânidir" denil-mektedir. St. Thomas d'Aquin, çocuk dü-şürmenin tabiat kanununa aykırı ağır bir suç olduğunu belirtmiştir. Papa XI. Pie, XII. Pie ve XXIII. Jean aynı görüşü ifade ve ilân etmişlerdir. Papa VI. Paul'un baş-kanlık ettiği II. Vatikan Konsili de (1962-1965) şu kararıyla çocuk düşürmeyi ya-